
===== Öncelikler ve Sonralıklar =====

:date: 2014-11-23 03:41:51 +0200

.. :Author: Emin Reşah .. :Date: 12787

Geçenlerde Nurettin Şirin'in bir *twitini* okudum. Sabah namazı için yorgan tekmelemekle, düşmana taş atmak arasında bir münasebet kuruyordu.

Bunu bir *genel mesele* haline getirmek istiyorum. Sadece namaz veya savaşmak için değil, diğer tüm ibadetler için benzer münasebetler kurulabilir. Oruç tutmanın düşmana taş atmakla veya başını örtmenin sünnet namaz kılmakla arasındaki münasebeti de konuşmak mümkün. Bunların bazıları daha zor ve bazıları daha kolay. Ancak hangisinin daha zor, hangisinin daha kolay olduğuna o kadar kolay karar veremiyoruz.

Zira insanların içinde bulunduğu şartlar, belirgin şekilde bunların hangisinin daha önemli olduğunu belirliyor. Oturduğu yerden, sabah namazına kalkmanın ne kadar zor olduğunu ve düşmanı *vuran* taşların da, namaz kılanlarca atılacağını söylemek mümkün. Ancak bir insan savaştaysa, ülkesi işgal altındaysa, *sen önce namazını kıl* demek, *ehlileş* demekle aynı. İnsanın canıyla ilgili bir mücadeleye girmesi, saat kurup erken kalkmasından zordur. Bazı şartlarda ise birincisini tetikleyen olaylar olur ve insana adrenalin cesareti gelir. *Şartlar* dediğimiz, sadece çevre şartları değil, sağlıktan ve kişinin fizyolojik kimyasından da bahsediyoruz.

Her insanın (veya müslümanın), hayatındaki öncelikleri hakkında bir fikri olması şart. Hangi doğru, hangi doğrudan önce gelir, kimin hakkın, kiminkinden öndedir, hangi iyilik, diğerine nazaran daha faydalıdır... diye giden sorulara dair mümkün olduğunca net bir fikir sahibi olmalıdır. Bununla beraber, bunların hemen her zaman kendi şartlarıyla alakalı olduğunu ve bu şartları umuma teşmil etmenin çok zaman kibir emaresi olduğunu da unutmadan.

Bu öncelikleri araştırmak ve kendi önceliklerinin hangi şartlardan kaynaklandığının farkında olmak, herhalde *kendini bilmek* dediğimiz hikmetin özü. Elindeki araçların, zamanın, imkanların kıymetini bilmek ve bunları en doğru şekilde nasıl kullanacağını bilmek.

Burada bazen belki fazlaca kendimden bahsediyorum. Bunun bir bahanesi, kendi şartlarımı aktarıp, söylediklerimin, anladıklarımın da bu şartlara nisbeten, izafi olarak değerli olduklarının altını çizmek. Kendi işinin sahibi veya kitap geliriyle geçinen bir emekli veya çalışmak zorunda olmayan bir öğrenci, kısacası imkanları uygun biri, etrafında bu imkanlara sahip olmayanların binamaz olduğundan şikayet edemez. Başını örterek çalışabilecek biri, bu imkana sahip olmayanlara tepeden bakma hakkına sahip değildir. Şunu (belki) söyleyebilir: Ben falanca imkanlarımdan vazgeçtim ve başörtüsü/namaz/oruç için daha fazla bedel ödedim. Ancak bu durumda bile yaptığının karşılığını Allah'tan alacağına inanıyorsa, bunu mevzu etmesine gerek yoktur. Faziletin nev'i için kavgaya edilmez.

İslam alimi denen insanların, bu *şartlar* bahsinin üzerinde o kadar durmayıp, herkese aynı reçeteyi

sunmaları tuhaf. Neticede herkesin hastalığı farklı, biri imkanı olduğu halde namaz kılmadığı için namaza teşvik edilmeliyken, diğerinin ihtiyacı mücahededesine bahane olarak *ahkam'uş-şahsiyyeyi* göstermesine karşı uyarılmak. Biri başını örtmesi gerektiğini bilmeliyken, diğeri başını örtmesinden dolayı örtmeyenlere tepeden bakıyorsa, ilgili devaya yönlendirilmeli.

Ortalığa konuşanların, bilgisayar programı yazar gibi, /eğer namaz kılıyorsan ve imkanların böyleyse şöyle yap, eğer namaz kılmıyorsan ve imkanların şöyleyse böyle yap/ diye uzun uzun şartlar yazmasını beklemiyorum. Yine de (mesela namaz için) bu kadar yalınkat cümleler kurmanın, zaten namaz kılanları mutlu etmek dışında kime ne faydası var, merak eder oldum.

İnsanlara kendilerini bilmeleri için bir usul verirsiniz ve İslam'ın metinlerini ve kendi tefsirinizi de bunun için kaynak haline getirirsiniz. Bunu yapmak zordur, çünkü insanlara balık tutmayı öğretmek, kendi bulundukları durumu düşünmelerini teşvik etmek ve (en zoru) başkalarının durumlarına saygı duymayı da akılda tutmalarını salık vermek icap eder. Bizim *alim* dediğimiz insanların çoğu bunun yerine, kendi usullerince tuttukları balıkları millete satma peşinde. *Balık tutma kültürü* olmadığı için de, kendimizi en yakın hissettiğimiz ve genelde tabiatımıza ve yaşantımıza en uygun adamın dediklerini taklit etmekten öteye gidemiyoruz.

Namaz bence de düşmana taş atmaktan daha mühimdir, çünkü birincisi her zaman farzken, diğeri için evvela bir düşmana sahip olmak gerekir. Bununla beraber, bu faziletli olan namaz, bizim camilerde *ayin* haline getirilmiş ve yapacak işi olmayan dışında kimsenin hakkıyla ifa etmesi mümkün olmayan namaz mıdır, mesela bunu açıklasa da öğrensek. Veyahut /ayakkabıyla namaz kılınabilen mescidler daha iyi olurdu, Hz. Peygamber'in zamanında mescidin zemini topraktı ve bugünkü **tozsuz halı** meraklı insanların namaz kılması için engel/ desem, aldığım cevaplardan öncelikler konusunda hangi mertebede olduğumuzu anlayabilir miyim?